

ЕТИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ-АУДИТУ В ОБЛІКУ

**ПИЛИПЕНКО Ярослава, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Херсонський державний аграрно-економічний університет**

***Анотація:** Розглянуто можливості та виклики використання технологій штучного інтелекту в аудиті. Визначено сутність аудиту та роль ШІ як інструменту для автоматизації та глибокого аналізу даних. Акцентовано увагу на етичних та психологічних питаннях. Зроблено висновок, про успішне впровадження ШІ, що вимагає збалансованого підходу і поєднує технологічні інновації з високими стандартами професійної етики.*

***Ключові слова:** штучний інтелект, аудит, автоматизація, етичні аспекти, психологічні наслідки.*

Розвиток ШІ відкриває перед українським бізнесом нові можливості, зокрема в сфері аудиту. Традиційні методи перевірки, що базуються на вибіркових перевірках і ручному аналізі, можуть бути замінені або доповнені інструментами ШІ, які здатні обробляти величезні масиви даних за лічені секунди. ШІ-аудит – це не просто автоматизація, а глибокий аналіз даних, що дозволяє виявляти відхилення, ризики та шахрайські схеми, що сприяє підвищенню ефективності та якості аудиторських перевірок. Однак впровадження таких технологій вимагає ретельного розгляду етичних норм та психологічних наслідків як для аудиторів, так і для співробітників компаній.

Аудит – це незалежна перевірка фінансової звітності та обліку підприємства, яка проводиться кваліфікованими фахівцями з метою формування висновку щодо їх достовірності, повноти та відповідності чинному законодавству України. Це комплексна процедура, що допомагає керівництву, інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим сторонам отримати об'єктивну оцінку фінансового стану компанії. Метою аудиту – є своєчасне виявлення та усунення порушень, аби згодом уникнути штрафних санкцій та інших негативних наслідків [1, с 176]. Крім того, аудит може надавати рекомендації щодо оптимізації бізнес-процесів і поліпшення системи управління.

Штучний інтелект в аудиті може виконувати низку завдань, які підвищують ефективність і точність перевірок, автоматизуючи рутинні процеси

та надаючи більш глибокі аналітичні можливості. Завдяки здатності обробляти великі обсяги даних, він може ефективно ідентифікувати нетипові закономірності та шахрайські операції, які залишилися б непоміченими під час традиційного аналізу. Завдяки алгоритмам машинного навчання, ШІ здатний прогнозувати тенденції, оцінювати ймовірність помилок у фінансовій звітності та надавати рекомендації щодо оптимізації аудиторських процедур. Крім того, ШІ, генеруючи аудиторські звіти, звільняє аудиторів для виконання більш складних, консультативних функцій, що вимагають професійного судження.

Використання штучного інтелекту в аудиті викликає значні етичні та психологічні питання. З етичної точки зору, першочерговим завданням є забезпечення прозорості алгоритмів ШІ: аудитори повинні розуміти, як система приймає рішення, щоб не покладатися на незрозумілі принципи роботи і нести відповідальність за кінцеві висновки. Також важливо гарантувати справедливість та неупередженість штучного інтелекту, оскільки його навчання на упереджених даних може призвести до хибних висновків щодо певних операцій. Захист конфіденційності даних також стає ключовим, оскільки ШІ обробляє величезні масиви чутливої інформації, і будь-який витік може мати серйозні наслідки. З психологічного боку, впровадження ШІ може викликати у аудиторів страх втрати робочих місць або зниження професійної цінності, оскільки багато рутинних завдань буде автоматизовано. Це вимагає від аудиторських компаній акцентувати увагу на розвитку нових навичок у фахівців, таких як аналіз результатів, стратегічне мислення та комунікація з клієнтами. Крім того, виникає питання довіри до технології: чи готові люди повністю покластися на висновки, зроблені машиною, яка, попри свою точність, не має інтуїції чи досвіду, що накопичується роками. Щоб отримати максимальну користь від ШІ, компанії повинні зважено оцінювати як можливості, так і ризики, пов'язані з його застосуванням. Такий збалансований підхід стане запорукою конкурентної переваги [2, с 86].

Отже, інтеграція штучного інтелекту в аудиторську діяльність є не просто автоматизацією, а стратегічним кроком до якісно нового рівня аналізу. ШІ

трансформує процес аудиту, дозволяючи за лічені секунди обробляти величезні обсяги інформації, виявляючи приховані ризики та аномалії з безпрецедентною точністю. Це звільняє аудиторів від монотонної роботи, дозволяючи їм зосередитися на комплексних, консультативних функціях. Водночас, ця технологічна революція вимагає відповідального підходу до етичних та психологічних аспектів. Необхідно забезпечити прозорість алгоритмів, гарантувати конфіденційність даних і вирішувати питання довіри до машинних висновків. Успішне майбутнє ШІ-аудиту залежить від гармонійного поєднання інноваційних технологій з високими стандартами професійної етики та людської експертизи.

Література:

1) Захарченко Т. С., Пристемський О. С. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні. *Обліково-аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами підприємства*: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Херсон, 24–25 листопада 2021 р.). Херсон, 2021. С. 176.

2) Здирко Н., Мулик Т. Використання технологій штучного інтелекту в аудиті. Обліково-аналітичний базис управління економічною безпекою в системі сучасних ризиків та загроз : зб. тез учасників наук.-пед. підвищення кваліфікації (01 жовт. – 12 листоп. 2024 р., м. Київ). Київ, 2024. С. 86.

***Annotation:** This paper explores the opportunities and challenges of using artificial intelligence technologies in auditing. It defines the essence of auditing and the role of AI as a tool for automation and deep data analysis. The discussion focuses on ethical and psychological issues, concluding that the successful implementation of AI requires a balanced approach that combines technological innovation with high standards of professional ethics.*

***Keywords:** artificial intelligence, audit, automation, ethical considerations, psychological consequences*

Науковий керівник - ПРИСТЕМСЬКИЙ Олександр
д.е.н, професор, професор кафедри підприємництва, обліку та фінансів,
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Херсон